

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки і торгівлі

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Підготовки магістра

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальності 076 Підприємництво та торгівля

Освітньо-професійної програми: Підприємництво, торгівля та організація бізнесу

Силабус нормативного освітнього компонента СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО БІЗНЕСУ підготовки магістра з підприємництва та торгівлі, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво та торгівля, за освітньою програмою Підприємництво, торгівля та організація бізнесу

Розробник: Павлов К.В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки і торгівлі

Погоджено:

Гарант ОП Підприємництво,
торгівля та організація бізнесу

Людмила ШОСТАК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки і торгівлі

протокол № 1 від 29.08.2025

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

І. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна/вечірня форми навчання	07 Управління та адміністрування 076 Підприємництво та торгівля, Підприємництво, торгівля та організація бізнесу, другий (магістерський) рівень	Нормативний
Кількість годин/кредитів ECTS 120/4		Рік навчання 2 (2025/2026 н.р.)
		Семестр 3й
		Лекції 22 годин
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) 20 годин
		Самостійна робота 70 годин
		Консультації 8 годин
Мова навчання		Форма контролю: екзамен
		Українська

ІІ. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПІБ: Павлов Костянтин Володимирович

Науковий ступінь: доктор економічних наук,

Вчене звання: професор

Посада: професор кафедри економіки і торгівлі

Мобільний телефон: 097-283-08-08,

E-mail: pavlov.kostiantyn@vnu.edu.ua

Електронний розклад: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

ІІІ. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента. Освітній компонент «Стратегія розвитку соціального бізнесу» розроблено таким чином, щоб надати здобувачам вищої освіти необхідні знання, обов'язкові для того, щоб формувати у майбутніх здобувачів вищої освіти в галузі підприємництва та торгівлі сучасне системне мислення та комплекс спеціальних вмінь, практичних знань і навичок, розуміння розвитку соціальних процесів в підприємстві та торгівлі, володіння навичками системного мислення. Тому у курсі представлено як огляд теоретичних основ функціонування стратегії розвитку соціального бізнесу, особливості комерційної діяльності, грамотне ведення бізнесу в умовах перетворень та адаптації до ринку.

2. Пререквізити: ОК Управління розвитком суб'єктів бізнесу, Стратегія розвитку суб'єктів бізнесу у сфері підприємництва та торгівлі. **Кореквізити:** ОК Переддипломна практика з організації бізнесу у підприємстві та торгівлі, Кваліфікаційна робота.

3. Мета і завдання освітнього компонента. Метою освітнього компонента «Стратегія розвитку соціального бізнесу» є формування у майбутніх спеціалістів основних компетентностей, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, діяти відповідально та свідомо, обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких структур, здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин, можливість та вміння займатися бізнес-плануванням, оцінюванням кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та організації бізнесу з урахуванням усіх можливих ризиків.

4. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва та торгівлі або у процесі навчання, проведення досліджень та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК 3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких та торговельних.

СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

Результати навчання

РН 3. Розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети.

РН 5. Професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва та торгівлі.

РН 7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва і торгівлі.

РН 10. Вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких та торговельних структур за умов невизначеності та ризиків.

Soft Skills

Вивчення ОК дозволить магістрантам здобути такі Soft Skills: критичне та стратегічне мислення, креативність, інноваційність, комунікативні навички, робота в команді, презентаційні навички, публічні виступи, академічна доброчесність.

5. Структура освітнього компоненту

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали**
Змістовий модуль 1. Теоретичні підходи до розвитку стратегії соціального бізнесу						
Тема 1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція, концепції	7	2	1	3	1	ДС, Т, О / 5
Тема 2. Стратегічний контекст у сфері соціального підприємництва	6	2	1	3	0	ДС, Т, О / 5
Тема 3. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства	6	2	1	3	0	ДС,Т, О / 5
Тема 4. Критерії оцінки ефективності проектів в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності	6	2	1	3	0	ДС,Т,О / 5
Тема 5. Стратегія диверсифікації діяльності підприємства за умов соціальної відповідальності	10	2	2	5	1	ДС,Т,О / 5
Тема 6. Альтернативність у стратегічному виборі	9	2	2	4	1	ДС,РЗ/К,О / 5
Разом за модулем 1	44	12	8	21	3	30
Змістовий модуль 2. Реалізація практичних підходів стратегії в соціальному бізнесі						
Тема 7. Загальна характеристика функціональної стратегії соціального підприємництва	9	1	1	6	1	ДС,Т,О, РЗ / 5

Тема 8. Стратегічні аспекти у функціональних сферах діяльності підприємства	8	1	2	4	1	ДС,Т,О / 5
Тема 9. Сучасний стан і перспективи розвитку стратегічного управління соціальної сфери	7	1	1	4	1	ДС,Т,О, К / 5
10. Теоретичні та організаційні основи формування політики суб'єктів соціального бізнесу	11	1	1	9	0	ДС,Т,О / 5
Тема 11. Стратегія підприємницького управління у розвитку суб'єктів бізнесу	11	1	1	9	0	ДС,Т,О, РЗ / 5
Тема 12. Стратегія і тактика управління підприємницькою діяльністю суб'єктів бізнесу соціально-орієнтованих підприємств	12	1	2	9	0	ДС,Т,О, РЗ / 5
Тема 13. Модель стратегічного управління підприємництвом та торгівлею соціальної сфери	9	2	2	4	1	П,Т,О / 5
Тема 14. Оцінка управлінського процесу загалом у діяльності та розвитку суб'єктів соціального бізнесу	9	2	2	4	1	ДС, РЗ/К,О, РЗ / 5
Разом за модулем 2	76	10	12	49	5	40
Види підсумкових робіт					30	
Модульна контрольна робота 1					МКР / 10 балів	
Модульна контрольна робота 2					МКР / 10 балів	
Всього годин / Балів	120	22	20	70	8	100

Форми контролю: ДС – дискусія, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.*

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачами освіти самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з рекомендованою літературою.
3. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
4. Контрольна перевірка знань за питаннями для самоконтролю

В рамках самостійної роботи студентам пропонується обрати та ґрунтовно опрацювати одне з теоретичних питань на вибір, пов'язаних зі стратегіями розвитку соціального бізнесу.

Питання для самостійної роботи

1. Що таке соціальний бізнес і чим він відрізняється від традиційного бізнесу?
2. Назвіть основну мету соціального підприємництва.
3. Чим соціальна місія відрізняється від корпоративної соціальної відповідальності?
4. Які ключові компоненти стратегії розвитку соціального бізнесу?
5. Як визначити цільову аудиторію для соціального підприємства?
6. Що таке теорія змін і як вона застосовується?
7. Які інструменти SWOT-аналізу можна застосувати для соціального бізнесу?

8. Як провести аналіз стейкхолдерів?
9. Опишіть, як створити унікальну ціннісну пропозицію для соціального бізнесу.
10. Як оцінити соціальний вплив перед початком реалізації проєкту?
11. Наведіть приклади метрик для вимірювання соціального впливу.
12. Що таке бізнес-модель соціального підприємства?
13. Опишіть Canvas-модель для соціального бізнесу.
14. Які існують основні джерела фінансування соціального бізнесу?
15. Чим інвестиції соціального впливу відрізняються від традиційних інвестицій?
16. Що таке краудфандинг і як його можна використовувати для соціальних проєктів?
17. Які ризики пов'язані з грантовим фінансуванням?
18. Як розробити фінансову модель, яка забезпечить сталість соціального бізнесу?
19. Як побудувати ефективну команду для соціального підприємства?
20. Які особливості маркетингу в соціальному бізнесі?
21. Як залучати та утримувати клієнтів у соціальному бізнесі?
22. Що таке соціальна франшиза?
23. Як забезпечити прозорість та звітність у соціальному бізнесі?
24. Опишіть роль партнерства у розвитку соціального підприємництва.
25. Які існують стратегії масштабування соціального бізнесу?
26. У чому різниця між горизонтальним і вертикальним масштабуванням?
27. Що таке «масштабування впливу»?
28. Як оцінити фінансову стійкість соціального бізнесу?
29. Наведіть приклади інструментів для вимірювання соціальної рентабельності інвестицій.
30. Які критерії успіху для соціального бізнесу, окрім фінансового прибутку?
31. Які правові форми можуть мати соціальні підприємства в Україні?
32. Що таке «гібридна організація» в контексті соціального бізнесу?
33. Які етичні дилеми можуть виникати при управлінні соціальним бізнесом?
34. Як стратегія розвитку має враховувати можливі зміни в законодавстві?
35. Як балансувати між соціальною місією та економічною ефективністю?

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо відвідувань занять: відвідування занять є обов'язковим. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених силабусом. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений час згідно затвердженого графіка.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в наукових заходах тощо) навчання може відбуватись в цей період в онлайн формі або за індивідуальним планом за погодженням із викладачем.

Здобувач освіти повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в освітньому процесі.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти визначається Положенням про визнання результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<http://surl.li/qbxvmw>).

Політика щодо академічної доброчесності окреслюється Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/jntduw>) та Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/aagxg>).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: у випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів: здобувачам освіти можуть бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю максимум 15 балів за такі види робіт: опубліковану наукову статтю у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів; публікацію тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали; підготовку та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 7 балів; перемогу у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 15 балів; подачу проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://surli.cc/fgmabz>).

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за поточну навчальну діяльність з ОК, становить 70 балів. Протягом поточної роботи здобувач освіти має набрати не менше 35 балів (як допуск до складання іспиту). Для отримання допуску здобувач освіти має відпрацювати практичні або лабораторні роботи до дати іспиту під час основної сесії. Оцінки за відпрацьовані роботи викладач виставляє в електронний журнал успішності поруч або замість «н». У випадку, якщо здобувач освіти отримав менше, ніж 35 балів, він не може бути допущеним до екзамену і повинен бути відрхований за академічну неуспішність. Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання іспиту визначається як сума поточної семестрової (70 балів) та екзаменаційної (30 балів) оцінок. Отримана оцінка заноситься до електронного журналу успішності та індивідуального навчального плану студента. Під час складання екзамену здобувач може отримати від 0 до 30 балів.

Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання іспиту, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компоненту, і набрав при цьому 75 балів і більше. Така оцінка виставляється у день проведення екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача освіти. У разі незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає екзамен (30 балів), а його результат за модульні контрольні роботи анулюється.

Екзаменаційна оцінка визначається в балах від 0 до 30 балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, які вміщують 2 теоретичних питання, кожне з яких оцінюється в 5 балів та 1 практичне завдання у вигляді ситуації (задачі, кейсу), яке оцінюється в 20 балів.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу.

Перелік питань на екзамен

1. У чому полягає соціальна місія бізнесу як такого?
2. Яким є бачення вашого соціального бізнесу через певний період часу?
3. Які цінності є основою для прийняття рішень в організації?
4. Як визначити та виміряти баланс між соціальним впливом та фінансовою стійкістю?
5. Хто є ключовим бенефіціаром на кого спрямований соціальний бізнес?
6. Яка на вашу думку існує теорія змін?
7. Як саме ваша діяльність призводить до бажаних соціальних змін?
8. Чим бізнес-модель відрізняється від благодійних організацій та комерційних підприємств?
9. Які етичні дилеми можуть виникнути у процесі реалізації соціальної стратегії бізнесу?
10. Які основні політичні, економічні, соціальні фактори впливають діяльність бізнесу?
11. Хто є прямими та непрямими конкурентами як у соціальному бізнесі?
12. Який розмір цільового ринку для товарів чи послуг підприємства?
13. Які незадоволені потреби існують у цільовій аудиторії та бенефіціарів?
14. Хто є ключовими стейкхолдерами, і які їхні очікування?

15. Які можливості для партнерства та співпраці існують на ринку?
16. Які бар'єри для входу на ринок існують для нових соціальних підприємств у даній сфері?
17. Які тренди в поведінці споживачів можуть вплинути на стратегію?
18. Які унікальні ресурси та компетенції має команда проєкту?
19. Які слабкі сторони та прогалини в компетенціях потрібно усунути для досягнення цілей?
20. Якою має бути організаційна структура, щоб сприяти ефективному досягненню подвійної мети?
21. Яка корпоративна культура є оптимальною для соціального підприємства?
22. Які ключові процеси є основою діяльності соціального бізнесу?
23. Як планується залучати, мотивувати та утримувати талановитих співробітників?
24. Які технології та інструменти необхідні для підвищення ефективності?
25. Якими мають бути стратегічні цілі на найближчій перспективі?
26. Яку стратегію зростання слід обрати: поглиблення впливу, розширення чи реплікацію моделі?
27. Які інноваційні підходи доцільно впровадити у продуктах, послугах чи бізнес-моделі?
28. Яким має бути план дій для досягнення поставлених стратегічних цілей?
29. Як здійснювати управління ризиками, пов'язаними з реалізацією стратегії?
30. Якою може бути стратегія виходу управління в довгостроковій перспективі?
31. Як стратегія буде адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі?
32. Які критерії для прийняття рішення про закриття неуспішних ініціатив?
33. З яких джерел доходу складається фінансова модель?
34. Яка структура витрат і як її можна оптимізувати?
35. Якою має бути цінова політика і чим вона обґрунтована?
36. Як планується досягти точки беззбитковості ?
37. Які джерела залучення інвестицій варто розглядати ?
38. Як буде відбуватися реінвестування прибутку для досягнення соціальної місії?
39. Який рівень фінансового резерву необхідний для забезпечення стійкості організації?
40. Яким є унікальне ціннісне речення для клієнтів та бенефіціарів?
41. Як будувати бренд соціального підприємства, що викликає довіру?
42. Які канали комунікації слід використовувати для просування місії та продуктів?
43. Як розповідати історії впливу для залучення аудиторії?
44. Якою має бути стратегія роботи з партнерами та іншими стейкхолдерами?
45. Як організувати збір зворотного зв'язку від клієнтів для покращення діяльності?
46. Які ключові показники ефективності слід використовувати для відстеження прогресу?
47. Які методики для вимірювання соціального впливу доцільно застосовувати?
48. Як часто необхідно аналізувати та переглядати стратегію?
49. Як має бути організована система моніторингу та звітності перед стейкхолдерами?
50. Як забезпечити прозорість та підзвітність діяльності підприємства?

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано

60–66	Достатньо	Е	виконання відповідає мінімальним критеріям
0–59	Незадовільно	Ех	Необхідне перескладання

Критерії оцінювання результатів навчання:

90–100 балів (відмінно): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в повному обсязі, у встановлені терміни й повно виконав завдання поточного оцінювання; відповіді правильні, обґрунтовані, логічні, містять аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки та прослідковується активність здобувача працює протягом усього курсу.

82–89 балів (дуже добре): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; виконав більшу частину завдань поточного оцінювання; відповіді здебільшого правильні, усі передбачені силабусом навчальні завдання виконані, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані.

75–81 балів (добре): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання; усі передбачені завдання виконані; деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо.

67–74 балів (задовільно): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених силабусом завдань виконано.

60–66 балів (достатньо): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на прийнятному рівні, теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених силабусом завдань не виконані або виконані із значною кількістю помилок.

1–59 балів (незадовільно): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Блакита Г., Лановська Г. Інтегральна оцінка діяльності підприємства. *Вісник Київського національного торговельно- економічного університету*. 2017. №6 (116). С. 52-61.
2. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2017. 92 с.
3. Кот Л. Соціальне підприємництво, соціальне підприємство, соціальний підприємець: засади макроекономічного розуміння. *Економіка та суспільство*. 2022. №39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-90>
4. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз: навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 276 с.
5. Навчальний посібник з соціального підприємництва. Українська соціальна академія. URL: https://siplatform-live.s3.eu-central-1.amazonaws.com/files/helper_usa_1.pdf
6. Овсянюк-Бердадіна О. Ф. Соціальне підприємництво: опорний конспект. Тернопіль: Вектор, 2021. 74 с.
7. Павлов К. В., Павлова О. М., Сур'як А. В., Садовська М. Л., Устимович Р. А. Управління інклюзивними процесами на ринку освітніх послуг як основа соціально-економічного розвитку. *Агросвіт*. №11, 2024. С. 74-82. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.11.74>
8. Павлова О. М., Павлов К. В., Бортнік С.М., Федашко Т. П., Крамар О. Ю. Синергія методологічних підходів до аналізу соціально-економічних систем. *Український журнал*

прикладної економіки та техніки. 2023. Т.8. № 2. С. 187-132. URL: <http://ujae.org.ua/synergiya-metodologichnyh-pidhody-do-analizu-sotsialno-ekonomichnyh-system/>

9. Павлова О.М., Павлова К.В., Куденьчук А. Територіальні аспекти дослідження поняття соціально-економічного розвитку регіону. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки: журнал*. 2021. №1(25). С. 6-15.

10. Петрик О. Л. Елементи участі держави у рамках стратегії розвитку соціального підприємництва в Україні на основі партисипативного підходу. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2024, № 3. С. 77-81.

11. Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А. та ін. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін: Посібник. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017. 188 с.

12. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів курсу / за наук. ред. к.е.н. А. О. Корнецького. Київ : Фамільна друкарня Huss, 2019. 160 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

3. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

4. Державний служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки.
URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>

6. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.